

Til Stortingets familie- og kulturkomité

Høringsnotat til Meld. St. 22 (2022–2023) «Kunstnarkår» fra Norske Grafikere

Norske Grafikere takker for muligheten til å komme med innspill til «Kunstnarkår» på vegne av Fellesverkstedene i Norge*. Kunstneres produksjon krever fasiliteter, kompetanse og utstyr og vi legger merke til at produksjonsleddet ikke er anerkjent i "Kunstnarkår" som en essensiell del av infrastrukturkravet på linje med formidlingsarenaer (*Grunnlova § 100 sjette ledd gjev styresmaktene ei plikt til å «legge til rette for eit ope og opplyst offentleg ordskifte»*). Vi vil minne om at fellesverksteder ikke er nytt, men noe kunstnere har begått i over 100 år. Vi ønsker med vårt innspill å påpeke at fellesverkstedene er glemt i arbeidet med rapporten. Delingsfilosofien er en del av historien og ikke minst en åpenbar del av løsningen for fremtiden til kravet om at kunst og kultursektoren skal stille grønnere krav til oppdragsgivere og egne klimaavtrykk (*“Grønt veikart for kunst- og kultursektoren”*).

Det sies i de overordnede målene til «Kunstnarkår» at de institusjonelle rammene rundt kunsten er en sentral del av infrastrukturen inkludert virkemidler og arenaer som legger til rette for å produsere og tilgjengeliggjøre kunst. Videre inn i rapporten ser vi derimot at produksjonsleddet ikke spesifiseres og det er kritisk at både kunstnere innenfor det visuelle kunstfeltet og andre skapere på tvers av de kreative næringene har profesjonelle produksjonsmuligheter i sin region.

Vi ønsker på vegne av Fellesverkstedene i Norge* å spesielt kommentere Kap. 3 Tverrgående utviklingstrekk og problemstillinger og Kap.13 Mål 3: Kan verke over heile landet.

Kap. 3 Tverrgående utviklingstrekk og problemstillinger

Vi ser svært positivt på at regjeringen prøver å rydde vei i et finmasket nett av institusjoner og arenaer som kultursektoren faktisk er. I denne oppryddinga finner vi imidlertid ikke spor av den årlange tradisjonen for fellesverksteder. Mange av fellesverkstedene i Norge er initiert av kunstnere for å sikre produksjonsmuligheter og deling av ressurser. Disse arenaene har i lang tid vært drevet av dugnadsånd og vi må anerkjenne virksomhetene og sørge for en bærekraftig finansieringsmodell. Fellesverkstedene i Norge* er et tverrfaglig nettverk som bidrar til profesjonalitet i produksjonsløsninger på tvers av felta både med hensyn til å ivareta kunnskap om tradisjonelle håndverkstradisjoner, tilrettelegge for nyskaping og skape trygge og forutsigbare arbeidsplasser. Vi er tilstede for de som ønsker bistand til å få noe produsert og for profesjonelle skapere som trenger areal og maskiner til å produsere selv.

Forslag til merknad: Familie- og kulturkomiteen mener at Fellesverkstedene i Norge bør spesifiseres i «Kunstnarkår» som en essensiell del av infrastrukturen. Ikke bare på det visuelle feltet men på tvers av alle disipliner i kunst og kulturfeltet.

Kap. 3.1 Kunst og berekraft

Gjennom fellesverkstedenes filosofi er deling og effektiv bruk av ressurser sentral og vi bidrar til å utvikle kunnskapsgrunnlag og identifisere konkrete tiltak for å oppnå bærekrafts målene i sektoren. Det grunnleggende spørsmålet er “Må alle ha hvert sitt?”, eller kan vi som samfunn dele på ressursene. Fellesverkstedene er en produksjons arena hvor alt deles med så mange som mulig, hvilket gjør det mulig å investere i løsninger som ikke varer i noen få år, men i generasjoner og forbruk reduseres drastisk. Ved å tilrettelegge for mange i et begrenset areal, reduserer vi arealbehovet et voksende samfunn og økende antall kunstnere skaper, uten å begå økende press på miljøet.

Forslag til merknad: Familie- og kulturkomiteen mener at Fellesverkstedene i Norge bør anerkjennes som en kraftfull del av løsningen på at kunst og kulturfeltet bidrar til å oppnå miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft. Meld. St. 40 (2020–2021) Mål med mening. Norges handlingsplan for å nå bærekrafts målene innen 2030.

Kap. 3.7 Vegen videre

Hovedambisjonen i regjeringens kunstpolitikk er at det skapes mangfoldig, viktig og ny kunst av høy kvalitet og at alle skal ha tilgang til kunstverden gjennom møter og interaksjon med kunst, kunstnere og kunstopplevelser. En anerkjennelse av Fellesverkstedene i Norge* som en del av løsningen for veien videre vil være nyttig for å sørge for velfungerende kanaler for utveksling av informasjon og meningsytringer i samfunnet, som en arena for publikumsengasjement og ikke minst som et avlastende alternativ på den pressede atelierituasjonen kunstnere nå befinner seg i. Åpne dører i fellesverkstedene vil bidra til å øke bevisstheten om kunstnerens arbeid og produksjonsprosessen og dermed styrke koblingen mellom kunstnere og samfunnet.

Forslag til merknad: Familie- og kulturkomiteen mener at Fellesverkstedene i Norge er en av de viktigste og mest konkrete virkemidlene vi må sette fokus på når vi legger opp planer for veien videre. Fellesverkstedene bidrar til å bevare tradisjonelle kunst og kulturuttrykk, ivaretar håndverkstradisjoner og legger til rette for nyskaping.

Kap. 13 Mål 3: Kan verke over heile landet

Som en landsdekkende organisasjon setter Norske Grafikere spesielt pris på kravet til at det skal være mulig å utøve et yrke innenfor kunst og kulturproduksjon i hele landet og at kunstnerpolitikken har som ambisjon om å treffe bredt

I 2022 startet NG en kartlegging av fellesverksteder for grafikk i Norge med mål om å sammen arbeide for større profesjonalitet i produksjonsleddet og hjelpe hverandre å utvikle bedre driftsmodeller. I forlengelsen av dette har vi gått i bresjen for et nasjonalt tverrfaglig nettverk av fellesverksteder som avholdt første samling i Kristiansand denne høsten; *Fellesverkstedene i Norge**. Vi er i ferd med å bli en stor gruppe fellesverksteder med målsetning om å synliggjøre produksjonsleddet som en viktig del av infrastrukturen i den nasjonale og regionale satsningen innenfor kunst og kulturfeltet.

Forslag til merknad: Familie- og kulturkomiteen anerkjenner Fellesverkstedene i Norge som et essensielt ledd i kravet om at det skal være mulig å virke som kunstner over hele landet og et viktig og helt konkret verktøy i arbeidet med å forankre kulturloven i kommune og fylkesplaner.

13.10 Prioritering og videre oppfølging

Forslag til merknad: Familie- og kulturkomiteen legger inn Fellesverkstedene i Norge som et satsningsområde med mål om regionale fellesverksteder for videre oppfølging i punktlista så produksjonsleddet blir verdsatt på linje med formidlingsleddet i «Kunstnarkår».

Med Vennlig hilsen

Norske Grafikere, På vegne av *Fellesverkstedene i Norge

Ved styreleder Cathrine Finsrud

* Fellesverkstedene i Norge er en paraplyorganisasjon for åpne verksteder som tilbyr plass, kompetanse og verktøy tilgjengelig for tverrfaglig profesjonell produksjon. (herunder kunstnere, designere, arkitekter mm.) En rekke fellesverksteder står bak dette høringsnotatet og en komplett liste over disse kan fåes på etterspørsel.